

.....

**K. DONELAIČIO AIKŠTĖS KLAIPĖDOJE SUTVARKYMO
KRAŠTOVAIDŽIO ARCHITEKTŪROS IDĖJOS KONKURSAS**

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

debesių sodas

IVADAS

Projektu „Debesų sodas“ siekiama sukurti patrauklią ir jaukią erdvę gyventojams su aiškiai išreikštais metų laikų ženklais, primenančiais žmonėms K. Donelaičių ir jo kūrybą.

Nūdienos skvero būklė nepuošia miesto ir neatitinka K. Donelaičio dvasios – tai tik praeinama (tranzitinė), merdėjanti erdvė. K. Donelaičio paminklas yra įtrauktas į kultūros paveldo objektų sąrašą, tačiau nykstančioje erdvėje, kurioje mažai lankosi žmonės, atmintis apie kūrėją taip pat nyksta.

Šiuo metu aikštės būklė nepatenkinama. Aikštėje vyrauja brandžios liepos, kurių dauguma yra avarinės būklės: pažeistos centrinio puvinio, pavojingai pasvirusios, lajos sugadintos neteisingo genėjimo praeityje. Aikštė stipriai užpavėsinta dieną. Pietinėje aikštės pusėje numatytas tik vienas pandusas, nėra stovų dviračiams.

Istoriškai nulemta aikštės paskirtis yra memorialinė – rekreacinė. Šiuo projektu siekiama sustiprinti rekreacinę aikštės funkciją. Tikimasi, kad skveras naujai atgims ir taps patrauklia vieta miesto žmonėms, bei K. Donelaičio atminimui puoselėti.

PROJEKTO IDĖJA.

„Debesų sodas“ – nauja traukos vieta miesto gyventojams į kurią norisi ateiti ir joje BŪTI... Tai tarytum žalia miesto stotelė, kurioje didelis gyvenimo tempas sustoja ir leidžia žmogui atsipūsti nuo kasdinių darbų ir rūpesčių. Tai dinamiška, patraukli žalia, gyva erdvė, kur vyksta aktyvus miesto gyvenimas, kur susirenka žmonės sutikti pavasario, vasaros ir rudens. Vieta, kur šiltomis vasaros dienomis ant skvero žolynų pilna jaunimo. Vieta, kur K. Donelaičio dvasia įkvepia ateinančias kartas.

PLANINIAI ERDVINIAI SPRENDIMAI.

Plano struktūrą sudaro 12 „debesų“ (reljefo pakilimų), kurie ir simbolizuoja metų laikus-12 mėnesių. Želdiniai parinkti taip, kad metų laikai būtų aiškiai išreikšti. Projekte siekiama, kad K. Donelaičio paminklas liktų kaip pagrindinis erdvės kompozicinis elementas ir būtų išlaikytos vizualinės ašys nuo pagrindinių tranzitinių takų. Paminklas laikomas centriniu aikštės objektu, kurį galima apeiti, apžvelgiant iš visų pusių. Vidinę erdvę siūloma praplėsti taip, kad ji taptų labiau tinkama kameriniams miesto renginiams. Šalia esančio Klaipėdos universiteto menų fakulteteto studentai šitą erdvę galėtų užpildyti muzikuodami ar tapydami. Skvere būtų malonu sėdėti ne tik ant suolų, gultų, bet ir ant parterinės vejos. Žalieji „debesys“ dalinai atskiria centrinę dalį ir suformuoja kelias jaukias kamerines skvero erdves – nišas, kuriose numatytos vietos ramiam poilsiui. Įprastos tranzitinės judėjimo kryptys ir jėgimai iš esmės nekeičiami. Aikštės pakraštyje, netoli dviračių tako, suplanuotos dvi dviračių stovėjimo aikštelės.

Siekiama sukurti naują šviesios ir dinamiškos erdvės charakterį, kurį formuoja plastiškos takų linijos ir neaukštų daugiakamienių (ypač išraiškingi žiema) medžių siluetai. Lengvai pakeltas reljefas ir želdiniai suteikia erdvei jaukaus uždaramo.

AUGALAI.

Remiantis dendrologinės taksacijos išvadomis paliekamos keturios dar sveikos didelės liepos, kurios geriausiai įsikomponuoja naujai projektuojamoje erdvėje. Tačiau reikalinga tinkamai suformuoti jų lajas. Želdinius sudaro 4 arda: medžiai, krūmai, daugiametės gėlės ir veja. Parinkti augalai, kurie ryškiai atspindini metų laikų kaitą. Iš medžių dominuoja daugiakamienės lamarko medlievos (*Amelanchier lamarckii*) ir gausiažiedės obelys (*Malus floribunda*). Obelys buvo vienos iš labiausiai mėgstamų K. Donelaičio medžių. Jis daug laiko praleisdavo sode, skiepydamas, sodindamas ir mąstydamas. Šios ornitochorinių medžių rūšys privilegija paukščius, kurie įneša erdvei papildomo gyvybingumo ir

jaukumo. Projektuojamų medžių aukštis 6-7 m su ažūrinėmis lajomis neužstoja miesto architektūros. O krūmų grupės sudaro: sodinė meškylė 'Hancock' (Symphoricarpos × Chenaultii), radastas (Deutzia gracilis), japoninė lanksva 'Japanese Dwarf' (Spiraea japonica), tarpinis kukmedis 'Hilli' (vyr. neužmezga uogų) (Taxus x media), Beržalapė lanksva 'Thorr' (Spiraea betulifolia). Dauguma šių krūmų gražiai vasarą žydi, o rudenį jų lapija nusispalvina ryškiomis rudeniškomis spalvomis. Ypač išreikšti metų laikai: pavasaris ir ruduo. Pavasarį dominuos baltos, rožinės ir geltonos žiedų spalvos; rudenį- geltona, oranžinė ir raudona.

Daugiamečiams gėlynams parinktos natūralistinio stiliaus augalų rūšys ne tik ilgai žydinčios vasarą, bet taip pat dekoratyviai atrodančios ir žiemą. Žydėjimas prasideda nuo kovo mėn. (krokai, narcizai ir dekoratyviniai česnakai) ir tęsiasi per vasarą iki spalio mėn. (katžolės, monardos ir pan.).

Veja parinkta tokia, kuri atspari mindymui ir tinkama intensyviai naudojimui. O skaidrios medžių lajos (medlievos) nesudarys tamsių šešėlių ir pomedžiuose vejai bus pakankamai šviesos.

MAŽOJI ARCHITEKTŪRA.

Paminklas K. Donelaičiui: monumentalus, 5 m aukščio iš raudono poliruoto granito. Jis dominuoja ir yra pagrindinė kompozicijos ašis- erdvės centras.

Suolai. Projektuojami dviejų tipų įrenginiai sėdėjimui: suolai ir suolai – gultai. Pastarieji pritaikyti jaunimo susibūrimams ir bendravimui. Suolų laikinčioji konstrukcija iš pilkai dažyto metalo, o sėdimoji dalis- iš masyvios, ažūrinės termomedienos. Šalia suolų statomos panašaus dizaino metalinės šiukšliadėžės.

Projektuojamos dvi dviračių stovėjimo aikštelės, kuriose bus apie 20 vietų. Dviračių laikikliai iš cinkuoto ar pilkai dažyto metalo.

Skvero skaitykla. Tai dalinai ažūrinis iš metalo arba specialaus skaidraus plastiko cilindras su viduje įtaisytu šviestuvu. Šių cilindrų paskirtis dvejopa: dekoratyvinis šviestuvai ir lauko biblioteka. Cilindro korpusas aprašytas (arba išpjaustytas) tekstų ištraukomis iš K. Donelaičio poemos "Metai", kurių projekcijos naktį matomos ant žemės. Cilindro nugarinėje dalyje yra knygų spinta. Ši biblioteka (skaitykla) veikia savanorišku knygų mainų pagrindu. Sodo skaitykla – naujas socialinis projektas skatinantis žmones bendrauti, susiburti ir prasmingai leisti laiką mieste.

APŠVIETIMAS.

Projektuojami dviejų tipų šviestuvai su taupančiomis LED lempomis. Tai 5m aukščio parko šviestuvai ir maži prožektoriai. Parko šviestuvai sudaro pagrindinį skvero apšvietimą. Jie metaliniai, pilkai dažyto metalo ir apšviečiantys dangas (šviečia iš viršaus į apačią). Prožektoriai yra beveik nematomi ir skirti daugiakamienių medžių siluetams išryškinti (šviečia iš apačios į viršų) – atlieka dekoratyvinio apšvietimo funkciją. Projektuojama skvero apšvietimo sistema užtikrins gerą matomumą, saugumą ir jaukumą tamsiu paros metu.

RELJEFAS IR DANGOS.

Iš plastiškų formų ir kreivų linijų formuojami 0,4 - 0,8 m aukščio reljefo pakilimai skirti želdiniams. Reljefo plastika ir kreivos takų linijos kuria dinamišką vietos charakterį.

Takams parinkta danga iš suklijuotos pilkai rausvos granito skaldelės, kuri gerai praleidžia vandenį ir nereikalauja papildomos vandens surinkimo sistemos. Ši danga lygi, vientisa, patogi vaikščioti. Kaip alternatyva, gali būti mozaikinio tipo betono trinkelų danga su kelių spalvų perėjimais.

Paminklą puslankiu juosia granito juosta, fragmentiškai papuošta barljefais, kurie vaizduoja būrų gyvenimą iš K. Donelaičio poemos „Metai“. Tokiu būdu paminklas tarsi apjungiamas su jį supančia erdve.